

Ազգային

ԽԳ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2407 ԵՐԿՈՒԹԱԲԹԻ 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2023
• VOL. XLIII, NO 2407 • 23 OCTOBRE 2023 • MONDAY, 23 OCTOBER 2023

Entrusted for over 25 years

Journey Home™ coverage included with new pre-arrangement contracts* (\$595 value)

www.komitas.ca (514) 331-0400

ՖՐԱՆԶԻՍԿՈՍ ՊԱՊԻՆ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԿՈՉԸ ԱՐՑԱԽԻ ՏԵՂԱՀԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՈՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ Ի ՆՊԱՍՏ

Կ'ուզեմ յատուկ կոչ մը ուղղել տարածաշրջանի մէջ Վանքերու եւ աղօթատեղիներու պաշտպանութեան ի նպաստ», ըսաւ Սրբազան Քահանայապետը մաղթանք յայտնելով, որ «սկսեալ Իշխանութիւններէն ու բոլոր բնակիչներէն, անոնք (վանքերը եւ աղօթատեղիները) յարգուին եւ պաշտպանուին, որպէս մշակոյթի մաս, տեղական մշակոյթի մաս, հաւատքի արտայայտութիւն եւ եղբայրութեան նշան, որ կարելի կը դարձնէ տարբերութիւններուն մէջ միասին ապրիլը», յարեց Սրբազան Պապը:

Շար. - էջ 3

ՍՊԱՆԻՅԱԿԱՆ ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ ՄԻԱԶԱՅՆ ԸՆԴՈՒՄՆԱԿ ԵՒ ԼՂ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ՍԱՆՁԱԶԵՐԾԱԾ ՈԱԶՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՂ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երեքշաբթի՝ 17 Նոյեմբեր 2023-ին, Սպանիոյ Ծերակոյտի լիագումար նիստի ընթացքին միաձայն ընդունած է Լեռնային Ղարաբաղի հայութեան դէմ Ատրպէյճանի սանձազերծած ռազմական գործողութիւնները դատապարտող յայտարարութիւն, որուն մէջ խստօրէն դատապարտած են «Ատրպէյճանի՝ արդարացում չունեցող յարձակումը, որ սպառնալիք կը ստեղծէ շրջանային անվտանգութեան ու կայունութեան համար»:

Իմբալկցութիւնները իրենց դժգոհութիւնը յայտնած են այն փաստին առնչութեամբ, որ Ատրպէյճանը կը հրաժարի կատարելէ 9 Նոյեմբեր 2020-ի զինադադարի մասին համաձայնութիւնը, ինչպէս նաեւ կեանքի չի կոչեր Արդարադատութեան միջազգային դատարանի որոշումները:

Սպանիոյ օրէնսդիրները պահանջած են Ատրպէյճանէն անյապաղ դադարեցնել թշնամական գործողութիւնները՝ յիշեցնելով, որ այդ պետութիւնը ժամանակին վաւերացուցած է Յեղասպանութիւններու կանխարգիլման եւ պատիժի մասին ՄԱԿ-ի հռչակագիրը:

Անոնք դատապարտած են ատրպէյճանական գործողութիւններուն հետեանքով հայկական կողմին մէջ արձանագրուած մարդկային կորուստները՝ իրենց համերաշխութիւնը յայտնելով Լեռնային Ղարաբաղի հայ բնակչութեան:

Յայտարարութեան մէջ կը նշուի, որ Եւրոպական Միութիւնը կրնայ եւ պէտք է նպաստէ տազնապի բանակցային ու տեւական լուծման որոշումներուն:

ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆԵԱՆ ԸՆԴՈՒՄՆԱԿ ԵՒ ՏՈՒՆԻԱ ՄԻՅԱԹՈՎԻՉԸ

ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան ընդունած է Եւրոպայի հորիւրդի մարդու իրաւունքներու յանձնակատար Տունիա Միյաթովիչը:

Ջրուցակիցները քննարկած են Ատրպէյճանի կողմէ Լեռնային Ղարաբաղի մէջ ցեղային գտման քաղաքականութեան հետեւանքով 100 հազարէ ատէլի մեր հայրենակիցներու բռնի տեղահանութեան հետեւանքով ստեղծուած մարդասիրական իրավիճակը, միջազգային հանրութեան կողմէ օժանդակութեան հետագայ քայլերը:

Վարչապետը ողջունած է տիկին Միյաթովիչի այցը եւ վստահութիւն յայտնած է, որ այն պիտի նպաստէ ծանօթանալու ստեղծուած մարտահրաւերներուն եւ խնդիրներուն:

Տունիա Միյաթովիչը յաւելած է, որ իր նպատակն է գնահատել առկայ կարիքները, այդ շարքին՝ Լեռնային Ղարաբաղի հայութեան իրաւունքներու ապահովման հետ կապուած:

Ջրուցակիցները միտքեր փոխանակած են նաեւ մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան ուղղութեամբ ՀՀ կառավարութեան կողմէ իրականացուող բարեփոխումներու, երկկողմ հետագայ համագործակցութեան շուրջ:

ՖՐԱՆՔՈՖՈՆԻ ԳԼԽԱԴՈՐ ԲԱՐՏՈՒՂԱՐԸ ԽՕՍԱԾ ԵՒ ԼՂ-Ի ՄԵՋ ՄՆԱՅԱԾ ՓՈՔՐԱԹԻ ԳՅՅԵՐՈՒ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՊԱՆՍԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի Հանրապետութեան Արտաքին Գործերու Նախարարութեան մէջ կայացաւ Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին գործերու նախարար Արարատ Միրզոյեանի եւ Ֆրանքֆոնի գլխավոր քարտուղար Լուիզ Մուշիքիվապոյի համատեղ մամուլի ասուլիսը, որուն ընթացքին վերջինս նշեց, որ եկած են Հայաստան՝ վկայելու իրենց համերաշխութիւնը հայ ժողովրդին եւ Հայաստանի Հանրապետութեան: «Ես տեսած եմ հայ ժողովուրդին հիւրընկալութիւնը 2018 թուականին Երեւանի մէջ կայացած գագաթաժողովին, որու ժամանակ ընտրուած եմ Ֆրանքֆոնի գլխավոր քարտուղար եւ մեծ զգացմունքով եւ երջանկութեամբ կը վերադառնամ Հայաստան», ըսաւ Մուշիքիվապոն եւ նշեց, որ կազմակերպութիւնը 88 պետութիւն կը համախմբէ, որը ՄԱԿ-էն ետք երկրորդ մեծ համախմբումն է:

«Նոյեմբեր 9-ի զինադադարի դրոյթները պէտք է պաշտպանուին, մենք կը գտնենք, որ այդ շատ կարեւոր է: Այդ մասին մենք յաճախ խօսած ենք Ֆրանսայի մէջ ՀՀ դեսպանին հետ, եւ այն պահէն, երբ ես անցած եմ իմ գործառնայններուն, միշտ աջակցած եմ այն գաղափարին, որ հասնինք հաւասարակշիռ եւ արդար հանգուցալուծման՝ այս հակամարտութեան մէջ: Ռեւէ մէկուն համար գաղտնիք չէ, որ աշխարհի մէջ հիմա կայ խառնաշփոթ ու անկանոն իրավիճակ, ուրկէ կու գան այս բոլոր բարդութիւնները, որովհետեւ բաւականին մեծ են հակամարտութիւնները եւ պատերազմները, որ այսօր կան: Մենք շատ բարձր կը գնահատենք, թէ ինչպէս ու ինչպիսի արժանապատիւ ձեւով Հայաստանի կողմէ ընդունուեցան Լեռնային Ղարաբաղի փախստականները: Երիտասարդ մը մեզի ըսաւ, որ այդ ես իմ երկրին մէջ եմ, բայց ես փախստական եմ»:

Լուիզ Մուշիքիվապոն խօսեցաւ նաեւ ԼՂ-ի մէջ մնացած փոքրաթիւ հայերու եւ մշակութային ժառանգութեան պահպանման անհրաժեշտութեան մասին:

Ան համերաշխութիւն յայտնեց այն ընտանիքներուն, որոնք ունին անյայտ կորսուած հարազատներ, ռազմագերիներ:

Մուշիքիվապոն յոյս յայտնեց, որ ատէլի խաղաղ իրավիճակի մէջ՝ 2027-ին Ֆրանքֆոնի խաղերը տեղի պիտի ունենան Հայաստանի մէջ:

ՄԻԱԿ ԵՒ ԱՆՏԵՂԻ ՑՈՅՑ ԹՈՐՈՆԹՈՅԻ ՄԷՋ ՄԻԱԿ ԵՒՆ ՉԱՅՅԵՆ ԵՒ ՉԱՅՅԵԱՏԵՐԸ

Այս շրջանին, մեր Մայր Հայրենիքը եւ ժողովուրդը՝ հայրենիքի թէ՛ Սփիւռքի մէջ, կ'ապրին ժամանակակից մեր պատմութեան ամենադժուար մէկ շրջանը:

Ֆիզիքական եւ հոգեբանական ծանրագոյն տազնապներու այս շրջանին, անխուսափելի է եւ նոյնիսկ ակնկալելի է որ հայրենիքի թէ՛ սփիւռքի ամբողջ տարածքին, անվերադարձ կորուստներուն դէմ յանդիման մեր ժողովուրդը, արդար ընդվզումով արտայայտէ իր զայրոյթը իրարայայտ ծանր յուսախաբութեանց ճնշման տակ:

Սփիւռքի մէջ, մեր կարգին, որպէս գիտակից հայեր, մեզմէ շատեր մեր կեանքի գլխաւոր պարտականութիւններէն մէկը նկատած ենք, մեր կարողութեանց սահմաններուն մէջ, մեր ժամանակին, նիւթական եւ մտաւորական մեր ունեցուածքին կարեւոր մէկ մասը յատկացնել, ծառայելու համար մեր ազգին:

Ահա այս բոլորին հետեւանքով, ստեղծուած ներկայ արդար ընդվզումի մթնոլորտին մէջ դժուար թէ ամբողջ սփիւռքին մէջ ըլլայ ուրիշ հայ որ պահանջը չզգար այս կամ այն տարբեր ձեւերով մասնակցելու բողոքի եւ կամ օգնութեան միջոցառումներու ժեսթերու, յօգուտ մեր ժողովուրդին:

Մեր բողոքը եւ զայրոյթը առաջին հերթին ուղղուած է մեր դարաւոր թշնամիներուն Ազերիներուն եւ Թուրքերուն: Մեր բողոքը յաջորդական կարգով ուղղուած է աշխարհի միւս ազգերուն՝ յատկապէս այսպէս կոչուած մեծ ազգերուն, որոնք իբրեւ թէ յանձն առած են արդարութիւնը կիրարկել միջազգային չափանիշներով: Այս վերջինները եւս լքած են մեզ այսօր: Ամօթ իրենց, հազար ամօթ:

Վերջապէս, պատասխանատուներու շարքին են անխուսափելիօրէն, մանաւանդ, Հայաստանի եւ Արցախի մէջ երկրին քաղաքական ղեկավարութեան պատասխանատուութիւնը ստանձնած՝ այսպէս կոչուած օրուան քաղաքական ոյժերը, որոնք բաժնուած են իշխանութիւն եւ ընդդիմութիւն կոչուած խումբերու:

Վերոյիշեալ բոլոր յանցաւորներու շարքին, մանաւանդ ի պաշտօնէ այս վերջիններն են որ պատասխանատու են այսօրուան հայրենիքը գոյութեան անդունդին ծայրը հասցուցած ըլլալու ծանրագոյն յանցանքով:

Երբ կանգնած ենք, անհաւատալի ազգային այս ողբալի պատկերին առջեւ, սփիւռքի մէջ մանաւանդ, մեր լրջագոյն պարտականութիւնն է գիտակցիլ եւ այդ խոր գիտակցութեամբ նաեւ առաջնորդել մեր հետեւորդները գիտակցելու թէ այսօր կայ մէկ գերագոյն սրբութիւն որ հայոց սեփական եւ տակաւին անկախ պետականութիւնն է, այսինքն Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ անոր բոլոր խորհրդանիշները: Հայաստանի պետականութիւնը եւ անոր խորհրդանիշները աւելի բարձր եւ սուրբ են քան որեւէ քաղաքական հոսանք, կուսակցութիւն կամ ղեկավար անձ:

Սփիւռքի մէջ մանաւանդ, այդ խորհրդանիշներն են ազգային մեր դրօշակը, Հայաստանի Հանրապետութեան դէսպանատունը եւ զայն գլխաւորող Հայաստանի Հանրապետութեան Դեսպանը:

Որպէս անկախ երկիր Հայաստան՝ եւ այդ երկրի հոգեւոր

քաղաքացի՝ մեր գերագոյն սրբութիւններն են այս երեքը եւ մենք պարտինք պաշտպան կանգնիլ անոնց:

Ահա թէ ինչու անցեալ շաբաթավերջին, Թորոնթոյի մէջ, Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամի կարեւոր մէկ ձեռնարկին առիթով, այն ցոյցը որ կատարուած է, Գանատայի մէջ Հայաստանի Արտակարգ եւ Լիազօր Դեսպան Տիկ. Անահիտ Յարութիւնեանի դէմ, արգելք հանդիսանալով Վսեմաշուք Դեսպանուհիին ներկայ գտնուելու այդ ազգօգուտ ձեռնարկին, բոլորովին անտեղի էր եւ շատ աւելի լրջօրէն՝ հիմնովին սխալ եւ դատապարտելի էր: Այս պարագային, մանաւանդ յարգելի Դեսպանուհի Յարութիւնեանը ծանօթ է ամբողջ մեր գաղութին իր բացառիկ բարեմասնութիւններով թէ որպէս կարող դիւանագետ՝ Գանատական դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ իր կատարած ազդեցիկ լաւագոյն միջամտութիւններով եւ թէ իբրեւ ջերմ քաջալերող մեր գաղութի, առանց բացառութեան, բոլոր կարեւոր նախաձեռնութեանց:

Մենք բոլորս արդարացի ծանր դիտողութիւններ ունինք անկասկած, Հայաստան-Արցախ մեր հայրենիքի մէջ այսօր պատասխանատուութիւններ յանձն առած քաղաքական շրջանակներուն թէ իշխանութեանց նկատմամբ. դիտողութիւններ ունինք նաեւ Հայաստան Հիմնադրամի աշխատանքի կարգ մը ձեւերուն նկատմամբ:

Սակայն այդ բոլորին նկատմամբ արտայայտութեան կան ճիշդ եւ նոյնպէս ալ սխալ ձեւեր:

Թորոնթոյի մէջ կատարուած ցոյցը, հիմնովին անտեղի եւ սխալ էր: Հոն վատնուած ժամանակը եւ ոյժը պէտք է ուղղել դէպի Ազերի եւ Թուրք դէսպաններուն, եւ նոյնիսկ Գանատայի մեր իսկ որպէս գանատացի, այս երկրի ղեկավարութեան:

Ես կ'ուզեմ իմ կողմէ որպէս գանատահայ՝ ներողութիւն խնդրել Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչ Վսեմաշուք Դեսպանուհի Անահիտ Յարութիւնեանէն:

Դոկտ. Արշալիր Կեօնճեան
Order Of Canada Շքանշանակիր
Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամի
1992-ին Հիմնադիրներէն Կնքահայր Անդամ

ՄԻՐՉՈՅԵԱՆ ՈՒ ԱՊՏՈՒԼԼԱՅԻԱՆ ՔՆՆԱՐԿԱԾ ԵՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ ՉԱՐԱՄԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍԻ ԵՒ ՄԵՐԱՄԻՐ ԱՐԵՒԵԼԵԻ ՄԷՋ

Վերջերս, Հայաստանի եւ Իրանի արտաքին գործոց նախարարները հեռաձայնային զրոյց ունեցած են. ըստ Հայաստանի Արտաքին Գործոց նախարարութեան, զրոյցը կայացած է իրանական կողմի նախաձեռնութեամբ:

Արարատ Միրզոյեանն ու Նոսէյն Ամիր Ապտուլահիան խօսած են երկու երկիրներու ղեկավարներու մակարդակով քննարկուած ուղղութիւններու եւ ձևաչափերու փոխգործակցութեան, ինչպէս նաեւ հայ-իրանական երկկողմ օրակարգի յառաջ մղելու ուղղութեամբ աշխատանքներուն մասին:

Անոնք նաեւ միտքեր փոխանակած են Հարաւային Կովկասի եւ Մերձավոր Արեւելքի առկայ իրավիճակին շուրջ:

ԱԳԱԳԵՅ
Շաբաթաթերթ

ABAKA

Hebdomadaire Arménien
Armenian Weekly ISSN 0382-9251

Publié par /Published by
Le Centre de Publication Tékéyan
825 rue Manogian, Saint-Laurent,
Québec H4N 1Z5

Tél: (514) 747-6680 • FAX: (514) 747-6162
e-mail: abaka@bellnet.ca
www.tekeyanmontreal.ca

Պատասխանատու խմբագիր՝
ՍԷՏԻՍ ՂԱԳՈՒՆԵԱՆ

Ծանուցումներու
նուիրատուութիւններու եւ
գրասենեակի պատասխանատու՝
ՍԱԼԻ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Թորոնթոյի պատասխանատու՝
ՄԱՏԱԹ Բ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

Canada
2nd Class \$80 (QC & ON)
1ère classe/first class \$150
U.S.A. 1st class (US) \$150
Autres pays/Other countries:
1st class (US)\$120
Per issue \$1.75
Dépôt légal: Bibliothèque du Québec

PM40015549R10945
TPS/GST - R119209294 • TVQ/PST #1006268699

ՄՈՒԵԳՆՈՂ ՊԱՏԵՐԱԶՍԸ ԵՒ ՄՕՏԵՑՈՂ ԿՏԱՆԳՆԵՐԸ

ՅԱԿՈԲ ԱՐԵՏԻՔԵԱՆ

Մեր ժողովրդի յատկապէս հայաստանեան հատուածում առնուազն մինչեւ 44-օրեայ պատերազմը մակերեսային եւ թիւր կարծիք էր տիրում Իսրայէլի նկատմամբ: Հայաստանաբնակների աշխարհի ընկալումներում այդ պետութիւնը համարում էր մեզ համար էտալոնային, օրինակելի ոչ միայն պաշտպանական, այլեւ ներքին կարգուսարքի, ժողովրդավարական ինստիտուտների առկայութեան պատճառով: Այդ տպաւորութիւնը եթէ գալիս էր Սովետի օրերից, երբ Կենտրոնը արաբ եւ իսրայէլեան հակամարտութեան մէջ միշտ դիրքաւորուել էր արաբների՝ Եգիպտոսի, Սիրիայի եւ Լիբանանի կողքին՝ ընդդէմ Իսրայէլի ու նրա գլխաւոր պաշտպան Մ.

Նահանգների, այսինքն՝ տեղաւորում էր Սառը պատերազմի աշխարհաքաղաքական տրամաբանութեան մէջ, ապա Խ. Միութեան կազմաքանդումից յետոյ լուրջ փոփոխութիւն չկրեց, այլ, թերեւ, դարձաւ աւելի կոնկրետ ու տեսանելի: Յատկապէս ինչ վերաբերում է միջպետական յարաբերութիւնների սառնութեանը, պայմանաւորուած թէլ Աւիւ-Պաքոյ յարաբերութիւնների ջերմութեամբ, ինչպէս նաեւ Յեղասպանութեան հարցում Քնեսէթի եւ ընդհանրապէս հրեական շրջանակների խանդոտ վերաբերմունքով:

Նպատակս Հայաստան-Իսրայէլ յարաբերութիւնների
Շաբ. - էջ 9

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԶԻՆՈՒԱԾ ՈՒԺԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐ. «ՄԵՐ ՕՐԱԿԱՐԳԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ ԶԵՆՔԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԵՆ Է»

Ֆրանսայի Զինուած Ուժերու Նախարար Սեպասթիեն Լըքորնիոն Ծերակոյտին մէջ 2024 թուականի պաշտպանական պիտճէի քննարկման ժամանակ ըսած է, որ վերջերս Հայաստանի Հանրապետութեան Պաշտպանութեան Նախարարութեան հետ վերջնական տեսքի պիտի բերեն համագործակցութեան գործնական եւ յստակ միջոցառումները:

Ծերակոյտի Արտաքին յարաբերութիւններու, պաշտպանութեան եւ զինուած ուժերու յանձնաժողովի նախագահ Սետրիք Փերիւնը նիստի բացման խօսքին մէջ միջազգային հրատապ խնդիրներու շարքին նշած է նաեւ Հայաստանի վրայ կախուած սպառնալիքը:

Ի պատասխան, Լըքորնիոն ըսած է, որ սերտօրէն կը հետեւի Հայաստանի շուրջ ընթացող հոլովոյթներուն, փոխ վստահութեան մթնոլորտ կայ ՀՀ Պաշտպանութեան Նախարարութեան հետ: Ան յիշեցուցած է, որ Ֆրանսան պաշտպանական առաքելութիւն բացած է Հայաստանի մէջ, եւ նշանակուած ռազմական կցորդի վրայ տեղեկատուական յարձակումներէն ինք կ'եզրակացնէ, որ այդ ամէնը արդիւնաւետ է:

«Նախագահ Էմանուէլ Մաքրոնը յստակ սահմանած է, որ մեր օրակարգը պաշտպանական զինատեսակներու վաճառքն է, քանի որ անոր շուրջ են Հայաստանի հետ մեր քննարկումները: Ես անելին չեմ ըսեր, թէ ինչ գէնքերի մասին է խօսքը՝ ճշումներէն խուսափելու համար, որպէսզի այս ամէնը հնարաւոր ըլլայ իրագործել, բայց որոշ զինատեսակներ կրնան ըլլալ խիստ պաշտպանական եւ առաջին հերթին ծառայել կեանքերու պաշտպանութեան եւ Հայաստանի անվտանգութեան ապահովման», շարունակած է Լըքորնիոն: Ան ծերակուտականները տեղեկացուցած է, որ յաջորդ շաբաթ կապի մէջ պիտի ըլլայ Հայաստանի պաշտպանութեան նախարարին հետ՝ գործնական եւ յստակ միջոցառումները վերջնական տեսքի բերելու համար: Տեղին է յիշել, որ այդ քննարկումը տեղի ունեցած է Հոկտեմբեր 11-ին:

«Դուք կը տեսնէք, որ Ֆրանսան հաւատարիմ է Հայաստանին, ես անձամբ շատ ներգրաւուած եմ եւ ազդուած այն ամէնէն, ինչ տեղի կ'ունենայ եւ կը կարծեմ, որ սա նաեւ Ֆրանսայի շահն է», եզրափակած է Ֆրանսայի զինուած ուժերու նախարարը:

ՄԻՊ. «ԱՐՑԱԽԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄԸ ԲԱԶՄԱԹԻ ԴԻԱԿՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ԿԱՆ ՏԱՆՁԱՆԵՐԻ ԵՒ ԱՆՊԱՏԱՀԱՏԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ»

Ատրպէյճանի կողմէ Արցախի դեմ Սեպտեմբերի 19-ին սանձազերծուած հերթական լայնածաւալ յարձակումէն ետք յայտնաբերուած եւ Հայաստան տեղափոխուած Լեռնային Ղարաբաղի բազմաթիւ բնակիչներու դիակներուն կան խոշտանգումներու եւ անդամահատումներու նշաններ:

Ինչպէս կը տեղեկացնէ «Արմէնփրէս»-ը, լրագրողներու հետ ճեպագրոյցի ընթացքին այս մասին յայտնած է Մարդու իրաւունքներու պաշտպան Անահիտ Մանասեանը:

«Վատ վերաբերմունքի բոլոր ձեւերուն, դէպքերուն, խոշտանգումներուն վերաբերող ՄԻՊ-ի նախնական զեկոյցը որպէս հիմնական ապացոյց օգտագործուած է Հաագայի դատարանի մէջ ՀՀ միջազգային իրաւական հարցերով ներկայացուցիչի կողմէ, եւ հիմնական արձանագրութիւնները հետեւեալն են. կան ԼՂ-էն Հայաստան տեղափոխուած բազմաթիւ մարմիններ, որոնց մէջ կան քաղաքացիական անձեր, որոնց մարմիններու վրայ առկայ են խոշտանգումներու կամ անդամահատումներու նշաններ, եւ այս կը վկայէ, որ այս անձերը, բնականաբար, ենթարկուած են իմ կողմէ յիշուած վերաբերմունքի ճշգրիտ տեսակներուն, ընդ որում՝ անոնց շարքին կան երեխաներ եւ կիներ: Այս շատ կարեւոր արձանագրութիւն է, որ ՄԻՊ-ը ոչ միայն պարզապէս բանաւոր կերպով իրականացուցած է, այլեւ անգլերէն հրապարակուած զեկոյցը ուղարկուած է բոլոր գործընկերներուն, նաեւ ներկայացուցած է Հաագայի դատարանին՝ որպէս հիմնական ապացոյց», - ըսած է Անահիտ Մանասեանը:

ԻԼՂԱՍ ԱԼԻԵՒ ԱՅՑԵԼԱԾ Է ԲՈՆԱԳՐԱՒՈՒՄԸ ԱՐՑԱԽԻ ՄԱՅՐԱԶԱՂԱԸ՝ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԸ

Ատրպէյճանի նախագահ Իլիհամ Ալիեւ այցելած է բռնագրաւուած Արցախի Հանրապետութեան մայրաքաղաք Ստեփանակերտ, ուր այցելած է Արցախի նախագահի նստավայրի շէնքը որուն վրայ տեղադրուած է Ատրպէյճանի զինանշանը եւ շէնքի դիմաց բարձրացուցած է Ատրպէյճանի դրօշը եւ հոն իր խօսքը արտասանած է, դարձեալ սպառնալով:

Իլիհամ Ալիեւ ըսած է, որ կալանքի տակ գտնուող, «այսպէս կոչուած, դարաբաղեան անջատողականներուն ղեկավարները արժանի պատիժ պիտի կրեն»:

Ալիեւ վիրաւորական եւ հեզնական մեկնաբանութիւններ հնչեցուցած է Արցախի նախկին հայ ղեկավարներուն՝ Ներկայիս Պաքուի բանտին մէջ պահուող Արկադի Ղուկասեանի, Բակօ Սահակեանի եւ Արայիկ Յարութիւնեանի հասցէին:

«Ատրպէյճանի դրօշը կը ծածանի Խանքենտիի մէջ, եւ ատիկա պէտք է անոնց համար դաս ըլլայ», ըսած է Ալիեւ:

Ան նշած է, որ «դարաբաղի անջատողականները» երբեք ուշադրութիւն չեն դարձուցած իր նախագրուչացումներուն, թէ «Ատրպէյճանը ուշ կամ կանուխ դիւանագիտական կամ զենքի ուժով պիտի ազատագրէ Ղարաբաղը»:

«Անոնք կը կարծէին, թէ ըսածս պարապ խօսքեր են: Ոչ: Այն ամէնը, ինչ որ ըսած եմ՝ իրականացուցած եմ, ատիկա բոլորը գիտեն, ներառեալ Հայաստանի մէջ, եւ թող չմոռնան Հայրենական պատերազմը եւ հակաահաբեկչական քայլերը», յայտարարած է Ալիեւ:

Ան դատապարտած է նաեւ արեւմտեան երկիրները՝ ըսելով, որ երբ հայերը կը գրաւէին Ատրպէյճանի հողերը, ոչ մէկ երկիր Ատրպէյճանին սատարեց, բարոյական աջակցութիւն ցուցաբերեց:

«Տեսէք, թէ այսօր որ երկիրները առաւել թշնամաբար տրամադրուած են Ատրպէյճանի նկատմամբ՝ ճիշդ այն երկիրները, որոնք 1992-1993 թուականներուն աջակցեցան Հայաստանին, դրոյցին բռնագրաւումի, աջակցեցան բռնագրաւումին եւ զայն արդարացուցին. 30 տարուան մէջ ոչինչ փոխուած է», ըսած է Ալիեւ:

Աւարտին յիշենք, որ Ալիեւ Ատրպէյճանի դրօշը բարձրացուցած է նաեւ Մարտակերտ քաղաքի, Սարսանգի ջրամբարի տարածքի, Իւսնեանի եւ Ասկերանի մէջ:

ՖՐԱՆՉԻՍԿՈՍ...

Շար. - էջ 1 - Էն

Կիրակի 15 Հոկտեմբեր 2023ին, իր գրասենեակի պատուհանէն արտասանած Հրէշտակ Տեառն Մարեմեան աղօթքի աւարտին Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը խօսքը ուղղելով Սուրբ Պետրոս հրապարակ ժամանած 22 հազար ուխտատուներուն, նախ իր խոր մտահոգութիւնը արտայայտեց Իսրայէլի ու մասնաւորապէս Կազայի մէջ պատահածին համար, մտահոգութիւնը արտայայտելով նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի մէջ տիրող կացութեան համար: «Աւելիով պակաս չէ մտահոգութիւնս, Լեռնային Ղարաբաղի տագնապին համար: Տեղահաններու մարդասիրական իրավիճակէն անդին, - որ արդէն խիստ ծանր է - կ'ուզեմ յատուկ կոչ մը ուղղել տարածաշրջանի մէջ Վանքերու եւ աղօթատեղիներու պաշտպանութեան ի սպաս», ըսաւ Սրբազան Քահանայապետը մաղթանք յայտնելով, որ «սկսեալ Իշխանութիւններէն ու բոլոր բնակիչներէն, անոնք (վանքերը եւ աղօթատեղիները) յարգուին եւ պաշտպանուին, որպէս մշակոյթի մաս, տեղական մշակոյթի մաս, հաւատքի արտայայտութիւն եւ եղբայրութեան նշան, որ կարելի կը դարձնէ տարբերութիւններուն մէջ միասին ապրիլը», յարեց Սրբազան Պապը:

Ան ապա ակնարկեց «C'est la confiance» վերտառութեամբ այսօր հրատարակուած առաքելական յորդորագիրին, նուիրուած Մանուկ Յիսուսի եւ Սուրբ Դեմքի Սրբուհի Թերեզային:

«Արդարեւ այնպէս ինչպէս վկայեց այս մեծ Սրբուհին ու Եկեղեցւոյ Վարդապետը՝ Աստուծոյ ողորմած սիրոյ հանդէպ վստահութիւնն է այն ճանապարհը, որ մեզ կը տանի դէպի Տիրոջ սիրտը և անոր Աւետարանը», ըսաւ Քահանայապետը ապա ողջունեց հրապարակ ժամանած ուխտատուներու խումբերը խնդրելով նաեւ՝ որ չի մոռցուի Ուքրանիան:

Սրբազան Պապը խօսքը աւարտեց բոլորին մաղթելով բարի կիրակի եւ խնդրելով որ չի մոռնան իրեն համար աղօթելու:

Ռոպերտ Աթթարեան - Վատիկան

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՁԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕԾՈՒՄ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԷՉ

Հոկտեմբեր 8-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մեջ տեղի ունեցավ եպիսկոպոսական ձեռնադրություն եւ օծում: Սուրբ Տրդատի բաց խորանին վրայ մատուցուած Սուրբ եւ Ամմահ Պատարագի ընթացքին ձեռամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Երկրորդ Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի եպիսկոպոսութեան աստիճանի արժանացան Իրաքի հայոց թեմի առաջնորդ Հոգեշնորհ Տ. Օշական վարդապետ Գիւլգիւլեան, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան Տնօրէն Ժողովի ատենապետ Հոգեշնորհ Տ. Թեոփորոս Ծայրագոյն վարդապետ Զաքարեան, ԱՄՆ Հայոց Արեւելեան թեմի առաջնորդ Հոգեշնորհ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Պարսամեան, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան կալուածոց տեսուչ Հոգեշնորհ Տ. Կորին Ծայրագոյն վարդապետ Պաղդասարեան եւ Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Հոգեշնորհ Տ. Կիրակոս վարդապետ Դաւթեան:

Սրբազան արարողութիւններու առիթով Սուրբ Էջմիածին ժամանած էին Հայ Եկեղեցոյ թեմակալ առաջնորդներ, Ներկայացուցիչներ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութիւնէն, Մայր Աթոռի բարերարներ, ուխտաւորներ Հայաստանէն, ԱՄՆ Հայոց Արեւելեան թեմէն, Իրաքի եւ Վիրահայոց թեմերէն:

Նախորդ օրը առաւօտեան Միածնաէջ Մայր Տաճարին մէջ՝ Իջման Սուրբ Սեղանին առջեւ, կատարուեցան ուխտադրման արարողութիւնը: Եպիսկոպոսացու վարդապետները, ծնրադիր վերահաստատելով Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցուն եւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին հաւատարմութեան ուխտը, Եկեղեցականներու Ներկայութեամբ ստորագրեցին իրենց երդմնագրերը:

Մինչ Սուրբ Պատարագը բաց խորանի առջեւ կատարուեցաւ ընծայման կարգը՝ ընծայացուներու հաւատքի ուղղափառութեան քննութիւնը:

Արարողութեան վարդապետներու արժանաւորութեան մասին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի առջեւ վկայեցին Հայ Եկեղեցոյ Ներկայացուցիչներ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն, Իրաքէն եւ Վրաստանէն՝ դպիրներ, կիսասարկաւագներ, սարկաւագներ, քահանաներ, եպիսկոպոսներ, ինչպէս նաեւ հաւատաւոր ժողովուրդը Ներկայացնող աշխարհականներ:

Սուրբ Պատարագը սկսաւ Հայրապետական հանդիսաւոր թափօրով, որով ամպիոնմանիի ներքոյ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն առաջնորդուեցաւ դէպի Սուրբ Տրդատի բաց խորան, որտեղ սկսաւ սրբազան Խորհուրդը: Առընթերականներն էին Շիրակի թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Միքայէլ արքեպիսկոպոս Աջապահեան եւ Արցախի թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Վրթանէս եպիսկոպոս Աբրահամեան, խարտաւիլակն էր Աւստրալիայի եւ Նոր Զելանտիայի հայոց թեմի առաջնորդ, Հնդկաստանի եւ Ծայրագոյն Արեւելքի Հայրապետական պատուիրակ Գերաշնորհ Տ. Հայկազուն արքեպիսկոպոս Նաճարեան:

Պատարագի սրբազան արարողութեան ընթացքին «Աստուածային եւ երկնային շնորհ» շարականի երգեցողութեան ներքոյ վարդապետները, ծնկի եկած վեր բարձրացնելով իրենց ձեռքերը, հերթական անգամ հրաժարուեցան աշխարհէն:

Այնուհետեւ Մայր Աթոռի լուսարարապետ Գերաշնորհ Տ. Մուշեղ եպիսկոպոս Բաբայեան հանդիսաւոր թափօրով Սուրբ Խորան բարձրացուց Սրբալոյս Միւռնը, որով Նորին Սրբութիւն Գարեգին Երկրորդ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, եպիսկոպոսութեան կոչելով Օշական, Թեոփորոս, Մեսրոպ, Կորին եւ Կիրակոս վարդապետներուն, օծեց անոնց ճակատներն ու աջ ձեռքերու բութ մատները:

Արարողութեան աւարտին Նորած եպիսկոպոսներուն յանձնուեցան նաեւ իրենց եպիսկոպոսական իշխանութեան խորհրդանիշերը՝ եպիսկոպոսական գաւազան ու մատանի:

Յիշարժան այս օրուան առիթով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը իր հայրապետական պատգամը ուղղեց հաւատաւոր ժողովուրդին եւ Նորած եպիսկոպոսներուն՝ ի մասնաւորի ընդգծելով. «Այսօր վերստին աղօթքը Մեր շուրթերին Ատրպէյճանի ռազմական ոճրագործութիւնների եւ Արցախի հայաթափման պատճառով լրջագոյն մարտահրաւիրների դիմագրաւող մեր հայրենիքի եւ ժողովրդի համար՝ Ամենակալ Տիրոջ բարեխնամ կամօք ու ողորմութեամբ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում կատարեցինք եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն եւ օծում:

երկնառաք շնորհներ ստացան՝ լինելու հոգեւոր տեսուչը հաւատացեալների, մեր Սուրբ Եկեղեցու ուղղափառ վարդապետութեան եւ սրբազան աւանդութեան պահպանողն ու փոխանցողը, նախանձախնդիր՝ մեր ժողովրդի աստուածասիրութեան ու հաւատքի զօրացման: Իր ծառայութեան մէջ եպիսկոպոսը կոչուած է նմանուելու Քրիստոսին եւ իր վրայ վերցնելու Տիրոջ քաղցր լուծը, իր հաւատաւոր կեանքով ու գործերով օրինակ ըլլալու հաւատացեալներին: «Նմանուէք ինձ, ինչպէս որ ես՝ Քրիստոսին», - կը պատկիւրէ Սուրբ Պօղոս առաքեալը: Տիրոջը նմանուելու կոչումն ու ձգտումը Եկեղեցոյ սպասաւորներուն համար ակունք են զօրութեան՝ մշտաբանութեան քաջ հովիւ ըլլալու, հաւատացեալներուն Քրիստոսով փրկութեան առաջնորդելու: Այսպիսի յանձնառութեամբ սպասաւորութեան կը յորդորէ առաքեալը՝ ըսելով. «Արածեցրէք Աստծու այդ հոտը, որ ձեզ է յանձնուած» (Ս. Պետ. 5.2):»

Ամենայն Հայոց Հայրապետը նշեց, որ այս գիտակցութեամբ զօրացեալ պատմութեան ընթացքին, եպիսկոպոսներու քաջեռանդ առաջնորդութեամբ հայրենիքի եւ սփիւռքի տարբեր համայնքներուն մէջ զօրացած է հայոց հոգեւոր կեանքը, զարգացած է մշակոյթն ու դպրութիւնը, անխաթար պահպանուած է ազգային ինքնութիւնը: Նորին Սրբութիւնը հաստատեց, որ այսօր էլ Հայոց Եկեղեցոյ եպիսկոպոսաց դասը, իրեն յանձնուած հոտի հանդէպ պատասխանատուութեամբ, անյոզանքեկ ջանքեր կը գործադրէ, որպէսզի հայ ժողովուրդը հաւատարիմ մնայ մեր հայրերի սուրբ հաւատքին եւ իր կեանքը խարսխէ քրիստոնէական արժէքներու վրայ:

«Ներկայիս, երբ Արցախի հայաթափման հետեւանքով մեր ազգը գտնում է լուրջ հիմնախնդիրների յանդիման, մեր Եկեղեցին, մեր Սրբազան Հայրերը, հոգեւոր սպասաւորները կանգնած են լուրջ պատասխանատուութեան առջեւ՝ նախանձախնդրութեամբ իրենց կարեւոր նպաստը բերելու Արցա-

խից բռնի տեղահանուածներին մարդասիրական օգնութիւն ցուցաբերելու աշխատանքներին, մխիթարելու ցաւի ու նեղութիւնների մէջ գտնուող մեր քոյրերին ու եղբայրներին», ըսաւ Հայոց Հայրապետը՝ Ներկայացնելով եպիսկոպոսութեան արժանացած Եկեղեցականներուն եւ անդրադառնալով Նորած Սրբազաններու տարիներու Եկեղեցանուէր ու ազգասէր ծառայութեան:

Այնուհետեւ դիմելով Նորած եպիսկոպոսներուն՝ Հայոց Հովուապետը մաղթեց, որպէսզի ամրանան Սուրբ Հոգու առատաբալս շնորհներով, երանելի Սուրբ Հայրերու նմանողութեամբ պատրաստ ըլլալ վերցնելու իրենց խաչը եւ հետեւելու մեր Տիրոջը:

«Մեր յորդորն ու պատգամն է, որ հաստատուն պահէք ձեր ուխտը, ծառայէք եւ գործէք մեր Տիրոջ եւ Փրկչի՝ Յիսուս Քրիստոսի օրինակով, որպէսզի ձեր սպասաւորութեամբ Քրիստոսի սէրը զօրանայ հայոց կեանքում, եւ միասիրտ ու միակամ լինի մեր ժողովուրդը: Մեր նախնեաց պէտք արթուն պահապանը եղէք հոգեւոր եւ ազգային մեր արժէքների ու սրբութիւնների, առաջնորդէք

ABAKA

SECTION FRANÇAISE

LUNDI, 23 OCTOBRE 2023

Quel avenir pour le Haut-Karabagh ?

Écrit en anglais par *Benyamin Poghosian* et publié dans *The Armenian Mirror-Spectator* en date du 14 octobre 2023

Le 19 septembre 2023, l'Azerbaïdjan a lancé une offensive militaire contre la République autoproclamée du Haut-Karabagh avec un objectif clair : la détruire. Il s'agissait d'une suite logique de la politique menée par l'Azerbaïdjan durant plusieurs décennies, y compris la guerre du Haut-Karabagh de 2020 et le blocus du corridor de Latchine (Berdzor) imposé en décembre 2022. Après 24 heures de combats intenses, la République autoproclamée du Haut-Karabagh s'est rendue. Quelques jours plus tard, un exode massif de la population arménienne a commencé et, fin septembre 2023, il restait moins de 100 Arméniens au Haut-Karabagh. Le 28 septembre, le président de la République autoproclamée du Haut-Karabagh a signé un décret visant à dissoudre la République d'ici la fin 2023. La réaction à ces événements, en Arménie, a été quelque peu surprenante. Le gouvernement a clairement indiqué que l'Arménie n'interviendrait pas pour empêcher la destruction du Haut-Karabagh. La plupart des Arméniens se sont tournés vers les réseaux sociaux, déplorant le manque d'action de la Russie, de l'Union européenne (UE) et des États-Unis. Beaucoup ont été véritablement surpris que pour la Russie et l'Occident collectif, les intérêts géopolitiques ou économiques aient plus de valeur que le sort des 100 000 Arméniens qui vivaient dans le Haut-Karabagh depuis plusieurs millénaires.

La plupart des Arméniens semblaient vivre dans un univers parallèle où les puissances mondiales agissaient uniquement sur la base de valeurs. La deuxième réaction de la société arménienne a été la recherche des coupables. La liste était assez longue, du président russe Vladimir Poutine au président du Conseil européen Charles Michel, en passant par le Premier ministre Nikol Pachinian, le président turc Recep Tayyip Erdogan, le président azerbaïdjanais Ilham Aliev et même le président américain Joe Biden quelque part au milieu. Une autre tendance consistait à modifier les photos de profil des réseaux sociaux, en mettant des photos prises au Haut-Karabagh ou avec des monuments culturels et historiques du Haut-Karabagh.

Certes, de nombreux Arméniens participent également à de nombreuses initiatives privées visant à soutenir les personnes déplacées de force du Haut-Karabagh, mais tous savent que cela ne durera pas éternellement. Plusieurs mois plus tard, beaucoup seront submergés par les problèmes de leur vie quotidienne, et rares sont ceux qui continueront à soutenir les Arméniens du Karabagh, comme ce fut le cas pour les Arméniens déplacés de force de Chouchi et Hadrout en raison de la guerre du Haut-Karabagh en 2020.

Ce qui manque principalement, ce sont les débats et les discussions sur ce qui

devrait être fait maintenant, après que l'Azerbaïdjan ait achevé par la force le Haut-Karabagh. Il existe deux voies à suivre : la première consiste à se concentrer sur les problèmes humanitaires des personnes déplacées de force du Haut-Karabagh, en cherchant à accueillir certaines d'entre elles en Arménie et à oublier les 32 années d'existence de la République autoproclamée du Haut-Karabagh. Une partie de cette stratégie réside dans les discussions sur le « droit au retour » des Arméniens au Haut-Karabagh et dans les discussions sur la personne à qui l'Arménie devrait s'adresser pour garantir ce droit, l'ONU, l'UE, l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (OSCE), le Conseil de l'Europe, la Cour internationale de Justice, les États-Unis ou d'autres pays comme la France.

Le problème ici est le fait évident qu'aucun Arménien du Haut-Karabagh ne peut vivre sous juridiction azerbaïdjanaise, indépendamment de toute présence internationale « afin de garantir ses droits ». La seule façon de garantir le droit au retour des Arméniens est de mettre fin au contrôle azerbaïdjanais sur le Haut-Karabagh, et l'Arménie ne peut y parvenir que par des moyens militaires. Toutes les autres discussions de la communauté internationale, le droit international et d'autres termes fascinants ne sont que de simples manipulations en vue de gains et d'objectifs politiques, que ce soit à l'intérieur ou à l'extérieur de l'Arménie. La première option est la voie directe pour transformer très bientôt le Haut-Karabagh en une nouvelle « Arménie occidentale » ou « Nakhitchevan » avec des chansons, des restaurants aux toponymes du Karabagh dans le centre-ville d'Érévan, ou même certaines zones résidentielles reproduisant les noms des villes du Karabagh ou des banlieues/quartiers de Stepanakert.

Cependant, il existe d'autres options disponibles. La seconde option envisage le fait que le monde va traverser une ou deux décennies très turbulentes alors qu'une transition est en cours d'un système unipolaire à quelque chose de différent. Il est très difficile d'évaluer ce nouvel ordre, mais on peut affirmer que le Caucase du Sud fera partie de ces turbulences et de cette transition. Ainsi, la géopolitique de la région continuera

Suite à la page 6

Les membres du Congrès US avertissent que l'Azerbaïdjan pourrait envahir l'Arménie

Selon Politico, média politique de Washington, le secrétaire d'État américain Antony Blinken avait averti un groupe restreint de législateurs, lors d'une conférence téléphonique le 3 octobre, que l'Azerbaïdjan envisageait d'envahir l'Arménie dans les semaines à venir, rapporte Politico.

L'appel concernait des questions de responsables sur la réponse américaine à l'offensive azerbaïdjanaise de septembre dans le Haut-Karabagh. Au cours de la conversation, A. Blinken aurait déclaré aux législateurs que le Département d'État ne renouvelerait pas l'accord actuel qui permettait aux États-Unis d'offrir une assistance militaire à l'Azerbaïdjan. L'accord était renouvelé chaque année depuis 2002, mais a expiré en juin. Dans le même appel, Blinken a averti que l'Azerbaïdjan pourrait envahir le sud de l'Arménie.

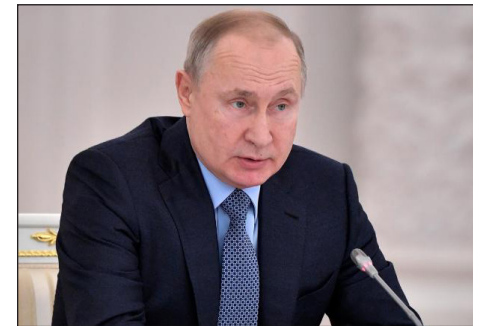
Comme le souligne Politico, après l'exode des Arméniens du Haut-Karabagh à la suite de l'agression militaire de Bakou, Érévan a exprimé ses craintes que l'Azerbaïdjan puisse avoir des projets sur le territoire souverain de l'Arménie de Zangezour et que le président azerbaïdjanais Ilham Aliev appelle « l'Azerbaïdjan occidental », est particulièrement préoccupante.

Aliev n'a pas assisté aux pourparlers de paix prévus entre Bakou et Érévan le 5 octobre à Grenade, en Espagne. Il a ensuite proposé la Géorgie comme pays hôte des négociations avec l'Arménie.

Selon Politico, des responsables ont déclaré que lors de l'appel du 3 octobre, Blinken avait exprimé l'espoir que le conflit entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan pourrait encore être résolu par des négociations diplomatiques productives.

Poutine espère les jeux de la CEI à Goumri l'an prochain

Le président russe Vladimir Poutine a dit espérer que l'Arménie pourra organiser les événements sportifs à Goumri, qui deviendra la capitale sportive de la Communauté des États indépendants (CEI) en 2024.

« L'an prochain, ces jeux, comme prévu, auront lieu à Goumri, en Arménie. J'espère que, malgré tous les événements dramatiques qui se déroulent actuellement dans la région, l'Arménie sera en mesure d'organiser ces événements », a déclaré Poutine s'exprimant le 13 octobre lors de la réunion du Conseil des dirigeants de la CEI, à Bichkek, capitale du Kirghizistan.

Le Premier ministre arménien Nikol Pachinian n'a, pour sa part, pas assisté à cette réunion.

Pour les Pays-Bas, il est important que l'Azerbaïdjan reconnaisse l'intégrité territoriale de l'Arménie

Le 13 octobre, le Président du Parlement arménien Alen Simonian a reçu le chargé d'affaires de l'Ambassade des Pays-Bas en Arménie, Jaap Frederiks.

M. Simonian a déclaré que l'Arménie souhaitait approfondir et renforcer les relations amicales arméno-néerlandaises, en insistant sur le développement des relations parlementaires entre les organes législatifs.

Abordant les questions régionales, il a souligné que l'Arménie ne cessait de faire de grands efforts pour établir une paix à long terme dans la région.

Alen Simonian a souligné que l'Arménie est prête à signer un traité sur la paix et l'établissement de relations avec l'Azerbaïdjan, en restant fidèle aux accords conclus à Bruxelles le 14 décembre 2021, à Prague le 6 octobre 2022 et en mai 2023. Frederiks a déclaré que pour établir la paix dans la région, il est important que l'Azerbaïdjan reconnaisse également l'intégrité territoriale de l'Arménie.

Il a évoqué un certain nombre de questions concernant le sort futur des Arméniens du Haut-Karabagh déplacés de force, en accordant la priorité à l'exercice inconditionnel de la sécurité et des droits. Les possibilités d'imposer des sanctions internationales à l'Azerbaïdjan ont été discutées.

Jaap Frederiks a salué la ratification du Statut de Rome (CPI) par le Parlement arménien, la qualifiant d'acte extrêmement important. Il a également indiqué que son pays était prêt à soutenir en permanence les réformes sectorielles mises en œuvre en Arménie.

L'Arménie signe son adhésion à la Cour pénale internationale

Contre l'avis de son allié historique russe, l'Arménie a officiellement adhéré vendredi 13 octobre à la Cour pénale internationale (CPI), fondée par le statut de Rome. « Le 13 octobre, le Président de la République d'Arménie Vahagn Khatchatourian a signé la loi concernant la ratification du Statut de Rome de la Cour pénale internationale », a indiqué la présidence arménienne dans un communiqué. Cette décision fait suite à un vote du Parlement arménien, qui avait approuvé cette ratification à 60 voix contre 22 le 3 octobre dernier.

Rejoindre la CPI « créerait des garanties additionnelles pour l'Arménie » face à l'Azerbaïdjan, avait plaidé lors de débats au Parlement Eghiche Kirakosian, un responsable arménien chargé des affaires de justice internationale. L'adhésion à la CPI pourrait aussi permettre à l'Arménie d'encourager les enquêtes sur ce qu'elle juge être les « crimes de guerre » de Bakou au Haut-Karabagh, des accusations balayées par l'Azerbaïdjan.

Pour Dmitri Peskov, l'Arménie demeure l'alliée de la Russie

La Russie ne suspend pas ses relations avec Erévan, le dialogue se poursuivra et l'Arménie reste l'alliée de la Russie. C'est ce qu'a déclaré Dmitri Peskov, attaché de presse du président russe, en commentant l'absence du Premier ministre arménien Nikol Pachinian au sommet des dirigeants de la Communauté des États indépendants (CEI), le 13 octobre au Kirghizistan.

« Pachinian a ses raisons pour cela, et nous [la Russie] respectons cela. Cela ne signifie pas que nous suspendons nos contacts avec l'Arménie. Nous poursuivons notre dialogue, l'Arménie a été et sera notre alliée, notre voisine », un pays avec lequel nous sommes unis par une histoire et un avenir commun. Ne serait-ce que parce qu'il y a encore plus d'Arméniens vivant ici en Russie qu'en Arménie elle-même et il est important que tout le monde s'en souvienne », a déclaré le porte-parole présidentiel.

Le peuple de l'Artsakh confronté à un génocide perpétré par le régime dictatorial d'Aliev

Le peuple de l'Artsakh a été confronté au génocide perpétré par le régime dictatorial d'Aliev, avec plus de 99,96 % de déplacés forcés, a écrit sur X (Twitter) Artak Beglarian, ancien ministre d'État de l'Artsakh et défenseur des droits humains.

« Actuellement, seuls une quarantaine de citoyens d'Artsakh demeurent sous occupation azerbaïdjanaise, et certains d'entre eux ne sont pas d'origine arménienne mais ont des origines russes », a-t-il déclaré.

Quel...

Suite de la page 5

de changer, notamment l'équilibre des pouvoirs et les relations entre les principaux acteurs. Cela s'applique également pleinement à l'avenir de l'Arménie, de l'Azerbaïdjan et du Haut-Karabagh. Cependant, si l'Arménie reste assise et attend, elle continuera probablement à perdre, comme elle le fait depuis 2020.

La première chose à faire, et cela doit être fait immédiatement, du moins d'ici la fin 2023, est d'abroger le décret du

président de la République autoproclamée du Haut-Karabagh sur la dissolution de la République. Sans entrer dans une bataille juridique sur la légalité de ce décret, il est clair que s'il n'est pas abrogé, il compliquera considérablement toute action visant à inverser la situation au-delà de 2023. L'abrogation du décret signifiera que le président et le parlement de la République autoproclamée du Haut-Karabagh continuera de fonctionner jusqu'au printemps 2025, les deux pays ayant des élus depuis le printemps 2020 pour cinq ans. Ils devraient continuer à fonctionner à Erévan ou, si le gouvernement arménien pense que l'Azerbaïdjan

Rencontre entre Poutine et Aliev sur la situation du Karabagh

Le président russe Vladimir Poutine a invité son homologue azerbaïdjanais Ilham Aliev, après des négociations avec la participation de délégations, à une conversation en tête-à-tête pour discuter de l'ensemble du problème, y compris des questions sensibles.

Il a précisé qu'au cours de la réunion, ils prêteront attention aux questions liées à la situation au Haut-Karabagh.

« Le problème numéro un est la situation autour du Karabagh, mais nous avons également un autre agenda, il est assez vaste », a noté Poutine.

La Douma russe ratifie le protocole de fourniture de produits pétroliers à l'Arménie

Le gouvernement russe a soumis à la Douma d'État pour ratification le protocole signé entre les gouvernements de Russie et d'Arménie sur les amendements à l'accord de coopération dans la fourniture de gaz naturel russe, de produits pétroliers et de diamants naturels bruts à l'Arménie.

Le document est placé dans la base de données électronique de la chambre basse du parlement russe.

Ce protocole prévoit le remplacement de la possibilité d'approvisionner la Russie en goudron de pétrole par des réserves de bitume de pétrole sans imposer de droits d'exportation.

Le document a été signé par les deux parties en juin dernier à Moscou.

40 pays se joignent à la déclaration sur la situation humanitaire en Artsakh

Lors de la 54e session du Conseil des droits de l'homme de l'ONU, le nombre de pays qui se sont joints à la déclaration commune adoptée le 11 octobre en relation avec la grave crise humanitaire et des droits de l'homme au Haut-Karabagh a atteint 40, a déclaré le secrétaire de presse du ministère des Affaires étrangères de la République d'Arménie. Ani Badalian a écrit sur X (anciennement Twitter).

Elle a souligné la partie de la déclaration qui souligne que le déplacement massif des Arméniens de souche de leurs foyers découle de l'opération militaire azerbaïdjanaise du 19 septembre et du blocage de 9 mois du corridor de Latchine conduisant à des conditions humanitaires désastreuses.

utilisera leur fonctionnement comme un casus belli pour justifier sa nouvelle agression contre l'Arménie, que l'Azerbaïdjan s'apprête de toute façon à lancer, des discussions devraient avoir lieu pour trouver un autre pays, ce qui permettrait à ces organismes de fonctionner.

L'annulation du décret du 28 septembre ne signifie pas que l'Arménie doit se retirer des négociations avec l'Azerbaïdjan autour d'un traité de paix. Un traité de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan, comprenant la reconnaissance par l'Arménie de l'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan à l'intérieur des frontières de l'Azerbaïdjan soviétique

(86 600 km²), n'a rien à voir avec l'existence de la République autoproclamée du Haut-Karabagh. La République doit continuer à fonctionner et les Arméniens doivent être prêts à la restaurer si les conditions nécessaires apparaissent au milieu des tourmentes mondiale et régionale. Personne ne peut garantir que ces conditions se réaliseront, mais personne ne peut prétendre qu'elles ne se réaliseront pas. Ce qu'il faut faire, c'est être prêt à les utiliser si elles apparaissent, et le premier pas dans cette direction est l'annulation du décret du 28 septembre.

Traduction N.P.

ABAKA

ENGLISH SECTION

MONDAY OCTOBER 23, 2023

Washington Post: After Nagorno-Karabakh, Azerbaijan eyes a strategic strip of Armenia

Outside the old Meghri train station in southern Armenia, a rusting locomotive, emblazoned with a fading emblem of the Soviet Union, sits on the tracks, as if still waiting for the passengers who stopped coming long ago, The Washington Post reports.

The station's overgrown courtyard and dilapidated waiting rooms were once filled with Armenians, Azerbaijanis and visitors from across the Soviet Union, traveling between Baku and Yerevan, or Moscow and Tehran. A modest cafeteria sold tea and snacks, and in summer, fruit sellers on the platform hawked persimmons and pomegranates, grown locally in the orchards that hug the valley. Meghri sits at a strategic crossroads that regional powers, including Azerbaijan, Iran, Turkey and Russia, are competing to access — prompting fears it could soon be at the center of a new war.

Located just north of the Aras River and the Iranian border, Meghri is hemmed in by Azerbaijani territory. To the east lies Azerbaijan proper, whose border with Armenia has been shut since 1991. Roughly six miles to the west lies Nakhchivan, a landlocked Azerbaijani exclave that Baku has long dreamed of connecting to its mainland. A sliver of Nakhchivan borders Turkey.

Azerbaijan calls Meghri, and the rest of Armenia's Syunik province, the Zangezur corridor. Azerbaijani President Ilham Aliyev and other officials have described opening this corridor as a top objective — one that is now in direct focus following Baku's recapture of the long-disputed territory of Nagorno-Karabakh.

The Zangezur corridor is a broken link in a longer, potentially highly lucrative east-west route called the "Middle Corridor" that would connect China and Central Asian countries to Turkey via Azerbaijan.

Yerevan pledged to open transport routes to Baku as part of a 2020 ceasefire after a brief war in Nagorno-Karabakh. But since then, Armenian officials have balked, saying that any such arrangement would effectively be the occupation of Armenian territory.

Betrayed by Moscow, which failed to prevent Azerbaijan's military operation in Nagorno-Karabakh, Armenia now wants full control of the route. And it no longer wants Moscow's security forces, who have guarded Meghri's borders since the 1970s, involved.

Azerbaijan, meanwhile, is pressuring Yerevan for unfettered access to the corridor, aiming to reopen the old Soviet railroad from Baku to Nakhchivan, as well as a highway for cars. It has already begun constructing infrastructure in preparation for the route.

Aliyev has signaled that Baku would

use force to seize the corridor if the 2020 deal is not upheld. "We will implement the Zangezur corridor, whether Armenia wants it or not," he said in 2021.

"I think the threat of a flare-up is very real," said Stefan Meister, a South Caucasus expert at the German Council on Foreign Relations. "The Azerbaijanis have a maximalist approach. ... If they can take it, they will do it."

Thomas de Waal, a senior fellow at Carnegie Europe who specializes in the region, said there are "two competing visions for the same east-west route," with Armenia backed by the West, and Azerbaijan, Russia and Turkey aligned together.

"It is more likely that Baku and Moscow will jointly use all their pressure points on the Armenian government to coerce them to accept their plan," de Waal said. "So this is shaping up into a real contest."

Turkey and Russia, which would benefit from expanding transport links crossing Armenian territory, have backed Aliyev's plans. Russia, especially, wants this southern route to circumvent Western sanctions. Moscow has been using Azerbaijan to continue selling oil despite import bans and a price cap regime coordinated by the Group of Seven nations. But Iran, a powerful ally of Armenia and its only friendly neighbor, has strongly opposed the project, averse to any alterations to its border with Armenia. The proposed plan would hinder, if not disconnect, free trade and traffic between the two countries. It could also reduce profits from Iran's gas contracts with Turkey and Azerbaijan.

Azerbaijan's lightning offensive in Nagorno-Karabakh last month, which prompted more than 100,000 of the region's ethnic Armenian residents to flee, has raised concerns that Baku — which has stepped up its hawkish rhetoric — may use force to get its way in the transit corridor dispute.

A crumpled old railway map lies on the floor of the main building of the abandoned Meghri train station. When active, the railway connected Meghri to Yerevan, traveling through Nakhchivan. (Anush Babajanyan/VII) It was war between Azerbaijan and Armenia that originally shuttered the Meghri station.

Cont'd on page 8

TCA Transparent Artsakh Refugees Aid Program Continues Aid to Burn Victims

WATERTOWN — The Artsakh Refugees Aid Program launched by the Tekeyan Cultural Association of the United States and Canada (TCA) already has begun to help forcibly displaced Armenians from Artsakh and continues to raise funds for this purpose.

The Tekeyan Cultural Association has supported Armenia and Artsakh for decades through numerous projects. The Armenians of Artsakh persevered despite a nine-month blockade initiated last December by Azerbaijan, and endured hunger, cold and many hardships to live on their ancestral land of thousands of years. Azerbaijan then on September 19 launched a massive attack, bombing settlements, schools and hospitals.

This final Azerbaijani invasion of the territories of the Artsakh (Nagorno-Karabakh) Republic forced a mass exodus of the population of the latter and led to a humanitarian crisis. For the first time in history this ancient land was emptied of its Armenian population in the course of only a few days. TCA could not remain indifferent to one of the greatest disasters in modern Armenian history.

During the exodus, news spread about another terrible event. On the Stepanakert-Askeran road, at a filling station in Berkadzor near the city of Stepanakert, an explosion took place, followed by a terrible fire. The people of Artsakh, mostly men, had come to get gasoline so that they could escape Azerbaijani persecution. As a result of the explosion and fire, at least 220 people died, and there are still at least 50 people missing without a trace as of October 14, according to Artsakh Internal Affairs Ministry Spokesman Hunan Tadevosyan. The burnt remains of 150 people were extricated from the explosion site for identification in Armenian through DNA testing.

During the two days after the explosion, injured survivors were taken to hospitals in Armenia.

TCA determined as part of its assistance program first of all to help those Artsakh citizens treated at the Yerevan National Center for Burns and Dermatology.

Gayane Muradyan, the director of the Armenian office of the TCA of the United States and Canada, relates some details about the process: "For four days on end, I went to the hospital, and had meetings at the reception area. I spoke with surviving mothers, sisters, wives, grandfathers or grandmothers, who were taking care of their sick... I took down the necessary information from them so that money could be transferred as donations to the bank accounts of the families. These transfers were made on October 9, 2023.

"The allocated aid was transferred from the bank account of the Armenian representative office of the TCA of the United States and Canada to the bank account of the beneficiary."

Muradyan noted that some of those who had been severely burned were transferred to France, Germany, and other European countries for specialized treatment. Unfortunately, those with more than 60 percent of their bodies burned died.

Muradyan provided information about the situation of some of the victims. Narek Gabrielyan, 27-years old, was being taken care of by his sister, Egnara, who brought food for her brother every morning, sat next to him all day, fed him and took care of him.

Cont'd on page 8

Various countries, int'l organizations pledged additional €35 million for Armenia for crisis response measures

Various countries and international organizations have so far pledged a total of €35 million in assistance for Armenia through the ICRC to meet the needs of the forcibly displaced persons of Nagorno-Karabakh, Deputy Prime Minister Tigran Khachatryan has said.

Another €35 million has already been allocated, 15 million of which will be provided as budgetary support to the Armenian government. Development agencies will direct the rest of the funds through their representations to support the forcibly displaced persons.

Furthermore, over the course of the past two weeks Armenia received more than 100 tons of humanitarian aid for the forcibly displaced persons of Nagorno-Karabakh. "The government is monitoring the issues of the forcibly displaced persons and continues to develop support programs accordingly. The past two weeks were used to solve the primary issues, but it's already time to clarify the further assistance programs in the direction of mid-term and long-term tasks. Soon these programs will be presented to get opinions and adjust the decisions more appropriately," Khachatryan, who is in charge of the Humanitarian Center responding to the crisis, said at a press conference.

Representatives of Canadian Armenian community organizations meeting with Ambassador Andrew Turner

On Tuesday, October 10, 2023, AGBU was honored to host a meeting with His Excellency Andrew Turner, Ambassador-designate of Canada to the Republic of Armenia at the AGBU Center in Montreal.

Representatives of Canadian Armenian community organizations present at the meeting pointed to potential cooperation in the areas of education, information technology, trade and defence, as well as transfer of expertise in civic engagement and democratic reforms, all aimed at developing strong bilateral relations between Canada and Armenia.

Those present congratulated Mr. Turner on his appointment as Canada's first Resident Ambassador to the Republic of Armenia, and highlighted the important role that organizations and individuals of the Canadian Armenian community have played, over the past three decades, in achieving this diplomatic achievement.

The current humanitarian crisis caused by the genocidal regime in Azerbaijan, which has led to the forced displacement of more than 100,000 Armenians in the Nagorno-Karabakh Republic, was discussed, as well as the urgent need to provide a large humanitarian aid package.

Chances of implementing Armenia-Saudi Arabia investment projects are discussed

Minister of Economy of Armenia Vahan Kerobyan on Monday met with Deputy Minister of Investment of Saudi Arabia Baker Alhaboob, within the framework of the 8th World Investment Forum in Abu Dhabi, the capital of UAE, informs the Ministry of Economy of Armenia.

The parties discussed the possibilities of implementing cooperation and investment programs between the two countries, particularly in industry, solar energy, IT, and tourism.

Emphasizing Armenia's favorable geographical position, the economy minister noted that Armenia can be a bridge between the Middle East and EAEU member countries.

And presenting the project of creating a "dry port" in Armenia, the minister proposed to consider the chances of cooperation in this regard as well.

Washington...

Cont'd From page 7

At its peak during the Soviet era, the station had 70 employees. Armenian and Azerbaijani residents lived side by side. One year, even one deputy mayor of Meghri was Azerbaijani.

But in 1992, with Armenia and Azerbaijan at war over Nagorno-Karabakh, revenge attacks escalated. A group of Azerbaijanis hijacked the train running from Yerevan to Kapan as it passed through Nakhchivan and took 12 wagons full of mostly Armenian passengers hostage for a week.

As official negotiations stalled, a group of men from Meghri took matters into their own hands. Climbing the high mountain paths to a radar station, they bribed a Russian border guard to let them cross into Nakhchivan. Then, disguised as Russians, they kidnapped a local man — a relative of an Azerbaijani official — who was exchanged for the 14 remaining passenger-hostages. Baku and Yerevan later signed an accord to safeguard passenger transport.

The next year, however, a rumor spread that Azerbaijanis had abducted a busload of Armenian passengers farther north. A lynch mob of angry Armenian residents gathered at the Meghri station. Thinking that Baku had violated the accord, Arman Davtyan, the deputy station director, halted the train.

"I gave the order to the duty officer to stop the incoming train," Davtyan said in a recent interview, a smile twitching at the corners of his mouth, "and by doing this, I very nearly risked an international crisis."

After two days of talks to ensure locals would not ambush the passengers, the train departed from the station — one of the last to ever leave Meghri. The station closed a few months later, in 1993, along with the whole line from Baku to Nakhchivan.

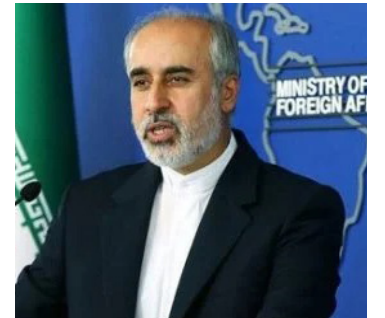
Iran forwards to Azerbaijanis Blinken matter on Azerbaijan attacking Armenia

Iran's Foreign Ministry commented on the report that US Secretary of State Antony Blinken warned American lawmakers about Azerbaijan's attack on Armenia in the coming weeks.

"Azerbaijani partners should answer that question. But the peace and stability of the Caucasus are important for Iran," said Nasser Kanaani, official representative of the Iranian foreign ministry, IRNA reported.

Earlier, the Politico reported that Blinken warned a group of US lawmakers last week that the US State Department is considering the possibility that Azerbaijan may soon invade Armenia.

But later in a comment Armenpress, the State Department dismissed Politico's aforesaid report. Matthew Miller, Spokesperson of the US Department of State, noted that this report was inaccurate and did not reflect what Secretary of State Blinken had told lawmakers.

Red Cross finds more than 100 people in Karabakh, transfers them to Armenia

Since September 29, the International Committee of the Red Cross (ICRC) has found more than 100 people in Artsakh (Nagorno-Karabakh) and transferred them to Armenia. Zara Amatuni, Communication and Prevention Program Manager of the ICRC Armenia office, told Armenian News-NEWS-am about this.

"On the basis of petitions by various families, the organization has found and transferred people to Armenia. We have had such cases as a result of humanitarian work. And in case of wish to transfer the mentioned persons, we have transferred them to Armenia," Amatuni said.

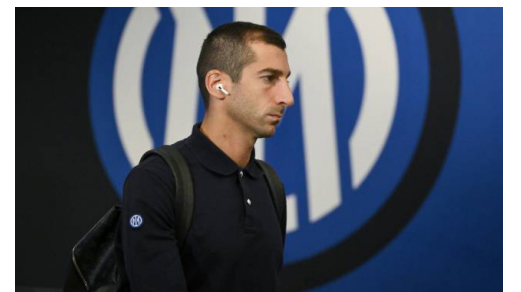
According to her, they are people with special health or mobility issues. Zara Amatuni added that the ICRC continues to work in Artsakh and, if necessary, address matters related to people's needs.

Inter Milan plans to extend contract with Mkhitarian

Inter Milan plans to extend its contract with Henrikh Mkhitaryan, according to Italian media reports.

The current contract is signed until 2024, and the Italian club seeks another 1-year extension, according to the reports. The Armenian football star will earn a yearly salary of €3,8 million.

TCA...

Cont'd From page 7

The hands and faces of Levon Sagatelyan, 25-years old, and his brother Vrezh, 24-years old, were burned. Their mother, Marine Karakhanyan, would run to Levon at the burn clinic to feed him, and then to the dermatology hospital to take care of Vrezh.

Mher Arustamyan, 55-years old, was taken care of by his son Gurken, a doctor by profession. The latter did not go to his classes. Instead, dressed in a white coat, he came and stood next to the doctors in this hospital and helped bandage the patients. Mher Martirosyan, 27-years old, was taken care of by his sister Marine. Yegor Khachatryan (30 years old) was taken care of by his wife Snezhanna. Her husband was in a very serious condition, so she asked me to transfer him abroad and continue his treatment there.

Gayane Muradyan concluded: "I felt a special kinship with all of them and in those days I lived with their worries. I kept asking how the surgery went, how did he spend the night?"

The strong and proud citizens of Artsakh inspired endurance and optimism, as they gave glory to God that at least their father, son, or brother survived. Even with burns, which will later become a deep scar, at least he is alive. Many of the caregivers brought their children with them and stayed seated in chairs for several hours, hoping to get some good news from the doctors."

The TCA assistance programs for Artsakh Armenians continue without a break. TCA gratefully acknowledges all who have donated so far, including the generous gifts of Canadian Armenians John Kostanian (\$20,000) and Paul Ahmaranian (\$5,000).

If you want to help our compatriots, please send donations in the USA to the following address: Tekeyan Cultural Association Artsakh Aid, 755 Mount Auburn Street, Watertown MA 02472, or online at <https://givebutter.com/AGuStb>; and in Canada, Tekeyan Cultural Association Artsakh Aid, 825 Manougian Str., Ville Saint-Laurent, Quebec H4N 1Z5, Canada or online here.

ՌՈՒՄԻՌՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՍՏԻՃԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐ. «ՄՈՍԿՈՎԱ ԵՐՐՈՊԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ ՆԻԿՈՒ ՓԱՇԽՆԵԱՆԻ ԽՕՍԵՐԸ ԿՐ ՈՐԱԿԵ ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԵՒ ՍԱԳՐԻՉ»

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ՝ Նիկոլ Փաշինեան աշխուժ-օրեն կ'երթայ Ուքրանիոյ Նախագահ Վոլոտիմիր Զելենսքիի հետքերով:

Այս մասին ռուսական ԹԱՍՍ պետա-կան լրատու գործակալության ըսած է Ռուսիոյ կառավարության բարձրաս-տիճան պաշտօնատար մը:

«17 Նոյեմբերին, Երոպական խոր-հրդարանին մէջ Հայաստանի վար-չապետ Նիկոլ Փաշինեանի ելոյթը մենք կը գնահատենք բացարձակ անպատաս-խանատու եւ սադրիչ, յատկապէս Ռու-սիոյ եւ հայ-ռուսական յարաբերութիւններուն առնչութեամբ», ըսած է բարձր-աստիճան պաշտօնատարը:

«Մենք կը տեսնենք, թէ անոնք ինչպէս կը փորձեն Հայաստանը դարձնել երրորդ Ուքրանիա, եթէ Մոլտովան Նկատենք երկրորդ Ուքրանիա, իսկ Փաշինեանը հսկայական քայլերով կ'երթայ Վոլոտիմիր Զելենսքիի ճամբով», ԹԱՍՍ լրատու գործակալության ըսած է բարձրաստիճան պաշտօնատարը:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ...

Շար. - էջ 4 - էն

մեր ժողովրդին աստուածապատուէր շաւիղներով, հայրենիքի լուսաւոր ու ապահով գալիքը կերտելու տեսլականով: Հայրենեաց համար այս բարդ շրջանում, երբ մեր ժողովուրդը եւ պետութիւնը ծանր փորձութիւնների միջով են անցնում, շարունակեք ձեր բարի ջանքերը՝ մեր ժողովրդի գա-ւակներին քաջալերելու եւ գօտեպնդելու, ազգի կարողութիւններն ու հնարաւորութիւնները նպատակաւորաբար հայրենիքի հիմնախնդիրների յաղթահարմանը, սփոփելու եւ ըստ ամենայնի սատարելու բռնագաղթեալ արցախցի մեր քոյրերին ու եղբայրներին: Այսպիսի յանձնառութիւնների ու ծառայասիրութեան մէջ պիտի դրսեւորուեն առ Քրիստոս մեր հաւատը եւ հայրենասիրութիւնը»,- ընդգծեց Նորին Սրբութիւնը՝ մաղթելով, որ Նորած Սրբազաններու ծառայութիւնը զարդարուի բարի իրագործումներով՝ ի փառս Աստծոյ, ի սէր ազգի եւ մեր Սուրբ Եկեղեցւոյ:

Հայրապետական պատգամէն ետք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի գլխա-ւորութեամբ ներկայ եկեղեցականաց դասը, մօտենալով Օջական, Թեոդո-րոս, Մեսրոպ, Կորիւն եւ Կիրակոս Սրբազաններուն, համբուրեցին անոնց աջը եւ ճակատը՝ ստանալով անոնցմէ առաջին եպիսկոպոսական «Ռդ-ջոյնը», եւ շնորհաւորեցին ձեռնադրութեան ու օծման առիթով:

Սուրբ Պատարագի ասարտին եպիսկոպոսութեան կանչուելու կապակ-ցութեամբ Նորընծաներուն խորանի առջեւ շնորհաւորեց նաեւ հաւատաւոր ժողովուրդը:

Յաջորդ օրը Նորած եպիսկոպոսները կը մատուցեն ուխտի իրենց պա-տարագները:

«Պայքար» շաբաթաթերթ

ՍՈՒԼԵՂՆՈՂ...

Շար. - էջ 2 - էն

մանրամասնութիւններին անդրադառնալով չէ, այլ՝ Իսրայել պետութեան չյայ-տարարուած, բայց բացայայտ թշնամութեան հետագայ դրսեւորումների վտանգաւորութեան մատնանշումը, նկատի ունենալով այս օրերին մոլեգնող Նոր պատերազմը պաղեստինցի արաբների ու հրեաների միջեւ: Հաշուի առ-նելով նաեւ վարչապետ Բենիամին Նաթանեահուի յայտարարութիւնը, թէ իր երկիրը այս պատերազմը յաղթելուց յետոյ փոխելու է Միջին Արեւելքի քարտեզը...

Անշուշտ Իսրայելը մեզ տալիս է էտալոնային օրինակներ յատկապէս պաշտպանութեան ասպարեզում: Օրինակելի է յատկապէս այդ երկրի հիմ-նարար սկզբունք հանդիսացող՝ «Էրեց Յիզրայել շլեմայ» («Իսրայելի սուրբ հողը») միայն սեփական ուժերով պաշտպանելու վերաբերեալ:

Ինչ վերաբերում է հրեական պետութեան միւս յատկանիշներին՝ դրանք մեզ համար չեն: Աւելին՝ մեզ պետք չեն: Այդ երկիրը նկրտումներով ծաւա-լապաշտական եւ բովանդակութեամբ ցեղապաշտական է: Որպէս անկախ պետութիւն ձեւաւորուել է 1948 թ.ին՝ անգլիական բանակի սպայակոյտին Երուսաղէմի King David հիւրանոցում ոչնչացնելու գործողութեամբ, իսկ ինչպիսի պաղեստինցիների ահաւոր ջարդով, բնիկ արաբներին բռնագաղ-թի ենթարկելով, չինայելով նաեւ քրիստոնէայ արաբներին ու Եղեռնից մազապուրծ հայերին: Ու բնաւ պատահական չէ, որ Պեն Կուրիոնից եւ Կու-տա Մէրիից յետոյ Իսրայելը ղեկավարուեց Լեհաստանից ներգաղթած ահա-բեկչական «Իրգուն» կազմակերպութեան անդամների Մենախիմ Պեգինի, Շամիրի եւ Արիէլ Շարոնի նման արիւնարբու վարչապետների կողմից, որոնք դրժեցին այդ պետութեան հիմնադիր Բեն Գուրիոնի տեսլականը՝ հրեական պետութիւնը տարածաշրջանին բերելու է խաղաղութեան եւ քաղաքակրթ-թութեան մթնոլորտ: Բացառութիւն կազմեց, հետագայում, Յիցիակ Ռապիւնը,

«ԲԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ»-Ի ԿՐԹԱԹՈՇԱԿ

**PASDERMAJIAN FOUNDATION SCHOLARSHIP
FONDATION PASDERMAJIAN BOURSE D'ÉTUDES**

**«Բաստրմաճեան Հիմնադրամ»-ի
2023-2024 ուսումնական տարեշրջանի
համալսարանական կրթաթոշակի դիմումագրերը
պիտի ընդունուին մինչեւ՝ 1 Նոյեմբեր 2023**

Թեկնածուն պարտի ըլլալ՝

- Համալսարանական ուսանող՝ Պսակաւոր, Մագիստրոս կամ Դոկտորական աստիճանի:
- Յաջող իր ուսումնական արդիւնքներուն մէջ եւ գործունէայ տեղական եւ ի մասնաւորի հայկական կազմակերպութիւններէ եւ միութիւններէ ներս:
- Շրջանաւարտ՝ Մեծն Մոնթրէալի մէջ գործող հայկական երկրորդական վարժարանէ մը:
Եթէ վարժարանը այդ ուսումնական տարեշրջանի ընթացքին երկրորդական 5րդ կարգ չունի, ուրեմն տուեալ վարժարանի բարձրագոյն կարգի աշակերտները՝ շրջանաւարտ կը նկատուին:

**Բարեհաճե՛ք՝ ք 2023-2024 տարեշրջանի
դիմումագրերը պատուիրել կապուելով
հետեւեալ Է-նամակի հասցէին՝
pasdermajian.scholarship@gmail.com**

**Նկատի պիտի առնուին միայն լրիւ ամբողջացած
եւ Է-նամակով ուղարկուած դիմումագրերը,
պահանջուած փաստաթուղթերով :**

ԱՅՅԵԼԵՅԷՔ՝
www.abakanews.org

որին սպանեցին արմատական հրեաները՝ «մէկ երկիր՝ երկու պետութիւն» ծրագրին եւ արաբների հետ համակեցութեան գաղափարին նրա կողմ լի-նելու պատճառով:

Այդ վարչապետներից ամենից արիւնարբուն եղել է Շարոնը, որը 1982 թ.ին Լիբանանը հարաւից մինչեւ Պեյրութի արեւմտեան շրջանը գրաւելուց յետոյ պաղեստինեան գաղթականներից Սապրա-Շաթիլայում մէկ օրում սպանել տուեց շուրջ 3600 մարդ՝ կին, երեխայ, ծերունի:

Միլիոնաւոր պաղեստինցիների գաղթական դարձնելուց յետոյ Իսրայելը հետեւողականօրէն շարունակել է նրանց «ահաբեկիչ» անուանելով ոչնչացը-նելու քաղաքականութիւնը տարբեր երկրներում: Բնական է, որ վերջինները վրէժնադրական ակտեր են կատարել, երբեմն շատ քստմնելի ահաբեկ-չութիւններ, ինչպիսին էր Պեռլինի օլիմպիական խաղերին մասնակցող աւելի քան 60 մարզիկների ահաւոր սպանը:

Իսկ հիմա՝ Նոր պատերազմ՝ անակնկալ, բայց ոչ պատահական: Գազան՝ աշխարհում ամենամեծ բացօթեայ բանտը, շուրջ 2,5 միլիոն բանտարկեալ-ներով: Անշուշտ դրանից պիտի օգտուէր ՀԱՄԱՍ շարժումը, պաղեստինցի ժողովրդի մէջ իր դիրքը ուժեղացնելու եւ արաբական 21 երկրների մէջ դիմադրութեան միակ ազատամարտիկի իր կարգավիճակը հաստատելու համար: Փոխադարձ ջարդեր, ահաբեկչութիւններ, ամբողջ շրջանը դժոխքի վերածող: Առաջին ընկրկումից յետոյ իսրայելական ամբողջ զինուժը Նորից ոտքի վրայ է՝ կրկին պատժելու, հրեայ-պաղեստինցի (Հին կտակարանի փղը-շտացիներ) 2500-ամեայ հակամարտութեան թեժացում, որը, վստահաբար, տարածուելու եւ մօտենալու է մեր սահմաններին, ինչի դիմաց մեր ներկայ անլուրջ կառավարութեամբ եւ անզօր դարձած ուժերով կարող ենք կրկին ոտքի կոխան դառնալ:

Գոնէ այս անգամ կարող ենք զգաստանալ, դիմակայել արեւելքից, հարաւից եւ արեւմուտքից մօտեցող վտանգները:

Երեւան
«Ազգ»

ԱՊԱԳԱՅ ՀԱԲԱԹԱԹԵՐԻԹ

Օրհնութեամբ՝ գանատահայոց առաջնորդ
գերշ. Տ. Աբգար եպիս. Յովակիմեանի

Հովանաւորութեամբ՝
Գանատայի մօտ ՀՀ-ի լիազօր
եւ արտակարգ դեսպան
տիկ. Անահիտ Յարութիւնեանի

Գեղարուեստական ղեկավար՝
Սամուէլ Քէօշկերեան

Մասնակցութեամբ՝
Quatuor Rhapsodie *քառեակի*
Nayiri Piloyan: Alto
Amélie Lamontagne: violon
Ana Drobac: violon
Caroline Richard: Violoncelle

եւ Սօփրանօ Սաշա Ճիհանեանի

Հարաթ, 4 Նոյեմբեր 2023
Ե. ժամը 8:00-ին

Թէքեան Մշակ. Միութեան Յ. Եւ Ս. Արզումանեան սրահին մէջ

Հանդիսաւոր Նշում

«ԱՊԱԳԱՅ» ՀԱԲԱԹԱԹԵՐԻԹԻ 48-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ

Երաժշտական աննախադէպ երեկոյ նուիրուած՝
հանճարեղ երգահան - խմբավար

Արամ Խաչատուրեան-ի

ծննդեան 120 ամեակին

Մուտքի նուէր: \$50

825 Rue Manoogian, St-Laurent, H4N 1Z5
(514) 747-6680